vexilologie 76

ZPRAVODAJ VEXILOLOGICKÉHO KLUBU PŘI OKD PRAHA 3
obsahující odborná pojednání a informace o vlajkách

Ing. Jaroslav Martykán

VLAJKY ČESKOSLOVENSKÝCH TĚLOVÝCHOVNÝCH JEDNOT
(zvláštní část)

IV. SLOVENSKO

BRATISLAVA

Z 27 tělovýchovných jednot, kterým byl dotazník zaslán, neodpověděla 1 (tj. 4 %). Ze zbývajících používá vlajku 10 TJ, tj. 38 %. Gestor ing. Z. Alexy.

TJ ČERVENÁ HVIEZDA BRATISLAVA Zal. r. 1946 jako Telovýchovný klub národnej bezpečnosti (TKNB), dnešní název je z roku 1952, od kdy se také používají klubové barvy, bílá a modrá. Vlajka má standardní podobu (viz Vexilologie č. 72, s.1400), hvězda ve znaku je stínována tmavším odstínem červené, na bílém pruhu stuhy je modrý nápis TJ ČERVENÁ HVIEZDA ve dvou řádcích a na modrém bílý název města BRATISLAVA.
Inf. M. Čatár, metodik TJ

TJ ELÁN HŠM ČIERNA VODA Zal. r. 1976 jako TJ Elán Hydinárskeho štátneho majetku Bratislava, současný název je z r. 1987, oddílové barvy černá a modrá. Neoficiálně se od r. 1976 vyvěšuje na sportovištích jednoty vlajka, jejíž autor Artúr Hübner st. použil motiv upomínající na hlavní sportovní odvětví - jezdectví.
Inf. dr. S. Magál, CSc.

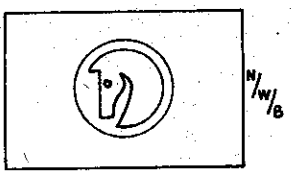

TJ INTERNACIONÁL SLOVNAFT ZTS BRATISLAVA Zal. 3. 7. 1986 sloučením jednot Internacionál Slovnaft Bratislava a Závody ťažkého strojárstva Petržalka, klubové barvy žlutá, černá a bílá. Ustavující členská schůze rovněž schválila vlajku spojující tradiční barvy dosavadních jednot, žlutou a černou za Inter Slovnaft

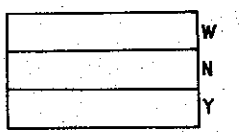

(od r. 1953) a bílou a černou za Petržalku (od r. 1892). Vlajka, jejíž rozměry nejsou předepsány, se běžně vyvěšuje na stadionech a používá i veřejně.
Inf. s. Madro

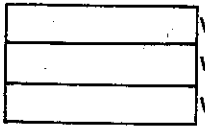

TJ ISKRA MATADOR Zal. r. 1905 jako Športový klub Matador, klubové barvy jsou zelená a bílá. Od r. 1972 se po souhlasu členů používá vlajka, na níž Alexander Kuchárek vybral barvu patronátního podniku - zelenou.
Inf. ing. M. Kovačik a M. Czafik, tajemník TJ

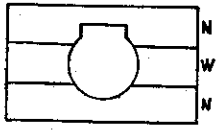

TJ RAPID BRATISLAVA Zal. r. 1931 jako ŠK Prievoz, současný název platí od r. 1967, klubové barvy bílá, černá a červená. Členskou schůzí byl v r. 1967 přijat návrh Františka Letovance na vlajku v klubových barvách, která ve svém středu nese znak TJ - černý štítek se dvěma bílými kůly a červeným nápisem na žluté hlavě. Na červeném mezikruží čteme nápis, který je stejně jako kresba znaku žluté barvy. Vlajka jednotná pro všechny oddíly se vyvěšuje při sportovních i slavnostních příležitostech jednoty.
Inf. s. Hapl, tajemník TJ

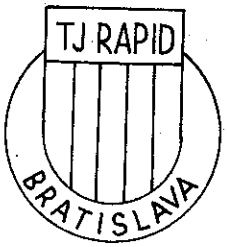

TJ SLOVAN CHZJD BRATISLAVA Zal. r. 1919 jako ŠK Bratislava, od r. 1961 přešla pod patronátní podnik Chemické závody Juraja Dimitrova a převzala jeho název i symboliku. Světlemodrá barva dresů i listu vlajky "belasých" je spojována s chemickou výrobou, jejíž symboly se objevují i na emblému TJ. Tvoří jej světlemodrý rovnostranný pětiúhelník s červenou hvězdou a modrým textem na bílém mezikruží. Kresba znaku je stejně jako zkumavka a obilný klas žlutá.
Inf. organizační oddělení TJ

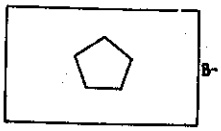

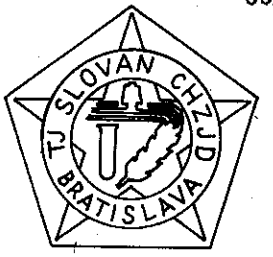

TJ SPOJE BRATISLAVA - PODUNAJSKÉ BISKUPICE Zal. r. 1940 jako ŠK Poštári Bratislava, dnešní pojmenování je z r. 1977, klubové barvy oranžová a modrá. Od r. 1961 se používá upomínkových vlaječek s poměrně složitým emblémem bratislavských spojařů. Na stadionu se proto vyvěšuje jednoduchá vlajka, tvořená dvěma pruhy v barvách jednoty. Autorem symbolů je předseda TJ ing. Martin Bačík.
Inf. Ľ. Glasa, tajemník TJ

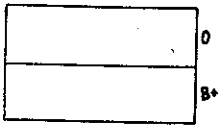

TJ ŠTADIÓN Zal. r. 1927, oddílovými barvami se staly bílá a modrá. Od založení této vodácké jednoty se vztyčuje vlajka, jejíž modrý pruh připomíná vodu a řeku Dunaj. Pravidelně se nevyvěšuje, poměr stran odpovídá 1:2.
Inf. sekretariát TJ

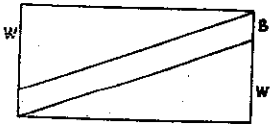

TJ TATRAN DEVÍN Zal. r. 1932 jako ŠK Devín, dnešní název se užívá od r. 1949. I když oddílové barvy nejsou stanoveny, od r. 1953 se po schválení členskou schůzí vztyčuje zelená vlajka, jejíž barva vychází patrně ze symboliky DSO Tatran.
Inf. ing. V. Kormaník

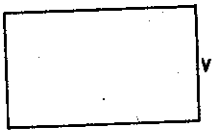

TJ VINOHRADY BSP Zal. r. 1919 jako Sokol Bratislava IV, od r. 1967 je pod patronátem Bratislavského stavebního podniku. Klubové barvy, červená a žlutá, se objevují na vlajce z r. 1935 a vyjadřují vztah k městským barvám Bratislavy. Vlajka se používá k výzdobě sportovních stadionů při turnajích a významných utkáních; její rozměry nejsou předepsány.
Inf. J. Durkovský, tajemník TJ

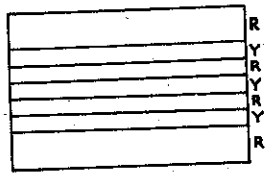

ZÁPADOSLOVENSKÝ KRAJ

Na dotazník nereagovalo 11 ze 75 vybraných TJ (15 %), ze zbývajících jich 27 používá vlastní vlajku, tj. 42 %. Gestor ing. Z. Alexy.

TJ BANÍK BRODSKÉ Zal. r. 1928 jako ŠK Brodské, současný název platí od r. 1953, klubové barvy zelená a černá. S převzetím názvu DSO Baník se TJ hlásí i k hornické vlajce jako svému emblému.
Inf. I. Neoveský, tajemník TJ

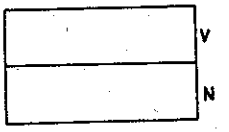

TJ DRUŽSTEVNÍK POKROK BERNOLÁKOVO Zal. 1922 jako Rudá hviezda Čeklís, dnešní název je z r. 1984, klubové barvy žlutá a modrá. Se vznikem AC Čeklís r. 1934 byla členskou schůzí přijata vlajka v barvách městského znaku, která se dosud vyvěšuje v prostorách jednoty.
Inf. J. Horváth, tajemník TJ

TJ DRUŽSTEVNÍK TOPOĽNÍKY Zal. r. 1959 jako TJ Sokol Topoľníky, od r. 1966 působí pod současným názvem, klubové barvy jsou žlutá a zelená. Neoficiálně se patrně od r. 1966 objevuje vlajka, jejíž žlutá barva představuje úrodu a zelená louky, lesy a pole; obě tak vyjadřují zemědělský charakter jednoty. Vlajka, jejíž rozměry nejsou upraveny, se vyvěšuje běžně při sportovních utkáních a platí pro všechny oddíly bez úprav. Emblém tvoří žluto-zelené klasy a zelený nápis na žlutém poli.
Inf. T. Nagy

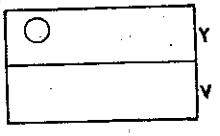

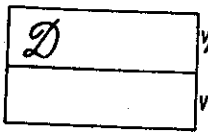

TJ DYNAMO ČALOVO Zal. r. 1921 jako NSC Čalovo, dnešní název nese od r. 1946, klubové barvy bílá a zelená. Od r. 1958 je neoficiálně na všech sportovištích jednoty vyvěšována vlajka v tradičních barvách čalovských sportovců.
Inf. A. Poláček, tajemník TJ

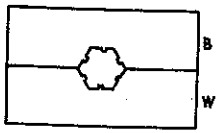

TJ ELEKTROSVIT NOVÉ ZÁMKY Zal. r. 1928 jako ŠK Cikta, dnešní jméno od r. 1958, klubové barvy modrá a bílá. Od r. 1958 se vztyčuje vlajka, která z městských barev převzala bílou a spojila ji s modrou barvou, typickou pro patronátní podnik Elektrosvit. Doprostřed listu je pak umístěn odznak TJ, tvořený charakteristickým novozámeckým půdorysem pevnosti (z městského znaku) ve žluté barvě, modrobílou ochrannou známkou výrobků podniku Elektrosvit a červeným opisem v bílém mezikruží.
Inf. A. Stín

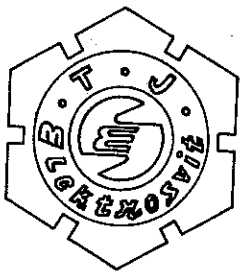

TJ JUHCELPAP ŠTÚROVO Zal. r. 1920 jako PTE Štúrovo (Párkanyi Torna Egylet), dnešní název se užívá od r. 1972, klubové barvy bílá a černá. Od založení klubu se po souhlasu zakládající schůze vztyčuje vlajka v klubových barvách, která nese na bílém, červeně lemovaném disku červenou siluetu kohoutí hlavy - prvek městské symboliky; prapor je doplněn nápisem a datem vzniku klubu. Nápis připomíná patronátní Juhoslovenské celulózky a papierne, n.p. Vlajka se vyvěšuje při každém sportovním utkání, její rozměry nejsou upraveny.
Inf. V. Vendégh

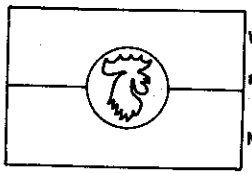

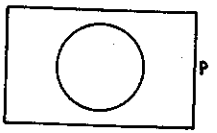

TJ LOKOMOTÍVA HLOHOVEC Zal. r. 1920 jako FRTJ Hlohovec, současný název byl přijat v r. 1960, klubové barvy bílá, fialová a modrá. Na základě rozhodnutí výboru se od r. 1986 neoficiálně k výzdobě prostor jednoty používá vlajka, na níž její autor Vladimír Chrenko zvolil městské barvy - bílou a fialovou, ve spojení s barvou železničářů. Emblém uprostřed je střídavě modře a bíle pruhován a nese žluté okřídlené kolo, opis v oranžovém mezikruží i písmena TJ jsou černé barvy.
Inf. J. Selecký, hospodář TJ

TJ LOKOMOTÍVA LEOPOLDOV Zal. r. 1920 jako MTC Mestečko, od r. 1967 nese dnešní název, klubové barvy bílá a černá. Od r. 1928 se vyvěšuje vlajka v tradičních barvách při fotbalových utkáních, spartakiádách i jiných příležitostech. Rozměry nejsou upraveny.
Inf. M. Klčo

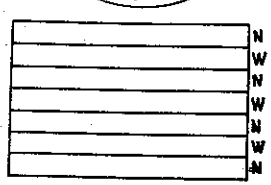

TJ LOKOMOTÍVA PEZINOK Zal. r. 1926, klubové barvy bílá a zelená. Od r. 1962 se neoficiálně (v r. 1987 nabyla oficiální status) vztyčuje vlajka v tradičních barvách s černým nápisem. Je téměř čtvercová (100 x 130 cm) a kromě použití k výzdobě hal TJ se nosí i na veřejnosti.
Inf. P. Huska

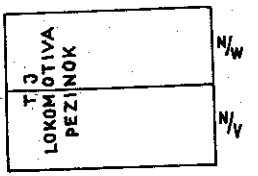

TJ LOKOMOTÍVA ŽOS TRNAVA Zal. r. 1935 jako ŠK Železničiar Trnava, r. 1953 převzala název DSO Lokomotiva, klubové barvy modrá a žlutá. Od r. 1937 se barvy tehdejšího sportovního klubu objevují i na vlajce, vyvěšované dosud. Pouze okřídlené železničářské kolo bylo z modrého pole v současné době vypuštěno.
Inf. Š. Botík

TJ PLASTIKA NITRA Zal. r. 1909 jako klub Nyőttso, současný název byl schválen r. 1976, klubové barvy bílá a světlemodrá. Městské barvy se staly tradičními prvky symboliky místních fotbalistů. I vlajka známého AC Nitra (1923-1948 a 1964-1976) byla modrobílá se štítkem a písmeny AC v obrácených barvách. Výroční konference 14. 2. 1976, která rozhodla o novém názvu TJ, přijala i novou vlajku a nový emblém. Ten je světlemodrý s bílým břevnem, kresba i texty jsou tmavomodré. Oficiálně se vlajka vztyčuje málo, častěji ji nosí příznivci fotbalového oddílu.
Inf. E. Rapanová

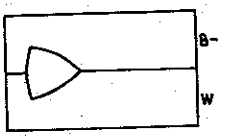

TJ POĽNOHOSPODÁR DAC DUNAJSKÁ STREDA Zal. r. 1904 jako Szerdahelyi Atléta Club (Dunajskostredský atletický klub), klubové barvy žlutá a modrá. Na konferenci TJ 21. 2. 1987 byla přijata nová podoba vlajky TJ, na níž modrá barva představuje řeku Dunaj, žlutá pak úrodné lány Podunajské nížiny. Všechny oddíly mají stejnou vlajku, jejíž rozměry nejsou upraveny.
Inf. s. Méhes

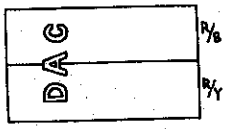

TJ POVAŽAN NOVÉ MESTO NAD VÁHOM Zal. roku 1958, klubové barvy bílá a zelená. Od r. 1960 se klubové barvy, převzaté z městského znaku, objevují i na vlajce, kterou bez úprav užívají všechny oddíly jednoty.
Inf. J. Sadloň, tajemník TJ

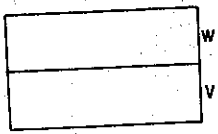

TJ SLÁVIA TRNAVA Zal. r. 1953, klubové barvy modrá a žlutá. Městské barvy se při zrodu jednoty objevily i na její vlajce, která se vyvěšuje při sportovních utkáních v objektech jednoty.
Inf. J. Hlučil, tajemník TJ

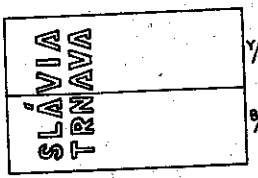

TJ SLOVAN AGRO LEVICE Zal. r. 1911, klubové barvy žlutá a zelená. Na vlajce, která byla přijata při založení klubu a je jednotná pro všechny oddíly, jsou barvy znaku města Levice uspořádány do tradičních vodorovných pruhů.
Inf. J. Letko, tajemník TJ

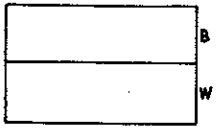

TJ SLOVAN DUSLO ŠAĽA Zal. r. 1921 jako Šaľský športový klub, klubové barvy modrá a bílá. Podle domněnky pamětníků založení klubu byly jeho barvy vybrány náhodně, možná s přihlédnutím k tomu, že modro-bílá kombinace byla v té době dost populární a užívaná významnými sportovními kluby. Od roku 1921 se objevují i na vlajce, která se dosud vztyčuje při sportovních, společenských a politických událostech a významných výročích v životě jednoty či oddílů.
Inf. J. Kemenský, tajemník TJ

TJ SLOVAN NV GALANTA Zal. r. 1911 jako GAC (Galantský atletický klub) maďarského obyvatelstva, současný název se používá od r. 1960, klubové barvy bílá a černá. Tradiční barvy se objevují i na vlajce, která se vyvěšuje především na fotbalovém stadiónu a při sportovních oslavách. Doba jejího vzniku není funkcionářům TJ známa.
Inf. M. Fučík, tajemník fotbalového oddílu TJ

TJ SLOVAN SLOVAKOFARMA HLOHOVEC - ODDÍL KOPANÉ Zal. r. 1914 jako GAC 1914 (Galgóczi Atléta Club), od r. 1960 pod současným názvem, klubové barvy fialová, bílá a černá. Městské barvy Hlohovce přijali za své hlohovečtí sportovci již v meziválečném období, kdy patrně také vznikla vlajka, používaná především na fotbalovém stadióně.
Inf. D. Gregor

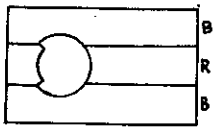

TJ SLOVENSKÝ HODVÁB SENICA Zal. r. 1921 jako Železná únia Senica, dnešní pojmenování přijala v srpnu 1969, klubové barvy červená a modrá. Od r. 1980 se neoficiálně vyvěšuje vlajka, kterou Pavol Mikulíček sestavil z tradičních oddílových barev místních fotbalistů a emblému patronátního podniku Slovenský hodváb. Oddílové barvy v podobě praporů s červeným a modrým vodorovným pruhem používají již od 70. let fanouškové při různých sportovních střetnutích, na stadiónu je vztyčována vlajka s odznakem TJ. Tvoří jej modré kruhové pole s bílým monogramem SH a červený opis na bílém mezikruží.
Inf. J. Kúdela, tajemník TJ, S. Demetrovič, metodik TJ, a J. Dieneš

TJ SPARTAK TATRA BÁNOVCE NAD BEBRAVOU Zal. 1920, současný název platí od r. 1980, klubové barvy bílá a modrá. Tradiční barvy se objevily r. 1950 i na vlajce, jejímž autorem je Rudolf Gajdoš. Vyvěšuje se při mistrovských zápasech a mezinárodních utkáních, šije se v poměru 2:3.
Inf. P. Mojto, tajemník fotbalového oddílu TJ

TJ SPARTAK TAZ TRNAVA Zal. r. 1923 jako Rapid Trnava, současné pojmenování bylo přijato r. 1967, klubové barvy jsou červená, černá a bílá. Tradiční červeno-černě pruhované prapory se objevují již v předválečném období, současná podoba byla zavedena v r. 1967, kdy se patronem jednoty staly Trnavské automobilové závody a jejich značka se objevila v emblému tělovýchovné jednoty. Tvoří jej červeno-černě štípený štít s červenými písmeny TAZ na bílém kruhovém poli s černým nápisem na bílé stuze. Vlajka se vyvěšuje na sportovištích jednoty a hlásí se k ní i příznivci jednoty a jejích oddílů.
Inf. R. Áč, tajemník TJ

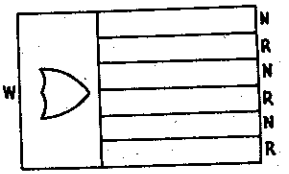

TJ SPARTAK ZTS TOPOĽČANY Zal. r. 1924 jako ŠK Slávia Topoľčany, dnešní název byl zaveden r. 1985, kdy se patronem TJ staly Závody ťažkého strojárstva, klubové barvy bílá a modrá. Od r. 1987 se používá vlajka v tradičních slovanských barvách. Vyvěšuje se při sportovních utkáních, její rozměry nejsou zvláště upraveny.
Inf. V. Bartoš, tajemník fotbalového oddílu TJ

TJ SŠK HUTNÍK SEREĎ Zal. r. 1914 jako Sereďský športový klub, klubové barvy jsou bílá a červená. Členská schůze tělovýchovné jednoty schválila v r. 1965 vlajku s emblémem TJ, který tvoří

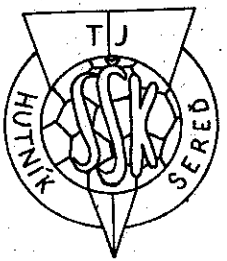

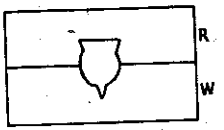

kopací míč podložený bílo-červenou trojúhelníkovou vlaječkou a černý název jednoty; emblém má bílou barvu.
Inf. I. Sečen, tajemník TJ

TJ STAVBÁR OSP TRNAVA - MODRANKA Zal. r. 1920 jako RŠK Modranka, dnešní název platí od r. 1973, klubové barvy červená a bílá. Když se v r. 1973 stal patronem jednoty Okresní stavební podnik Trnava, byla neoficiálně zavedena vlajka, jejíž červená barva symbolizuje cihlu, jako znak stavbařů. Vyvěšuje se v prostorách jednoty a nese emblém tvořený bílým štítem s červenou cihlovou zdí, kopacím míčem i pěticípou hvězdou; také nápis je červený. Na dotazníku TJ neuvedla omylem barvu svislého pruhu při žerdi, domníváme se, že je červené nebo bílé barvy.
Inf. ing. P. Kučera

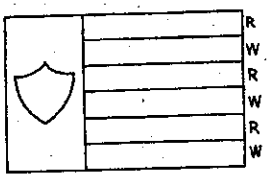

TJ ŠTART - KOŽATEX PLAVECKÝ ŠTVRTOK Zal. ve 30. letech, od r. 1965 pod patronátem výrobního družstva Kožatex Bratislava, klubové barvy modrá a bílá. Neoficiálně v prostorách TJ a veřejně fanoušci používají vlajku v klubových barvách o rozměrech 85 x 140 cm. Uprostřed bílého, 60 cm širokého pruhu je vyobrazen sympatický maskot tělovýchovné jednoty, mravenec. Zasluhou prodeje mravenčích vajíček ke krmení exotického ptactva v bohatých vídeňských rodinách se totiž začalo obyvatelům Plaveckého Štrvtka přezdívat "mravenčáři".

Inf. J. Krajčír, tajemník TJ, a poutač na tzv. Mravenčárskou míli

TJ TRENČIANSKYCH TEXTILÁKOV A STROJÁROV TRENČÍN Zal. r. 1890 jako TSK (Trencséni Sport-kör), od 26. 2. 1983 se dosavadní Jednota vrátila k názvu z let 1957-1960, klubové barvy jsou bílá a červená. Od září 1960, kdy byla schválena předsednictvem OV ČSTV, se používá vlajka, na níž se červená interpretuje jako barva dělnické třídy a bílá barva symbolizuje ušlechtilé cíle a čistotu sportu. Vyrábí se v rozměrech 75 x 150 cm, plocha listu se štípí ve třetině délky. Vyvěšuje se spolu s vlajkou ČSTV na stadiónu TJ TTS při sportovních střetnutích a používá se k výzdobě při významných příležitostech.

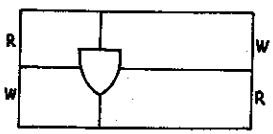

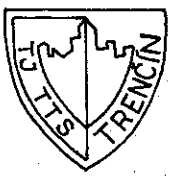

Emblém z r. 1983 tvoří štípený štít s pravou bílou polovinou s červeným lemem, siluetou trenčínského hradu a nápisem, barvy v levé polovině jsou obráceny.
Inf. O. Häusler

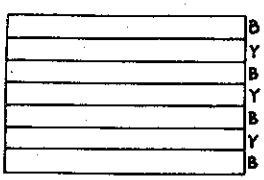

TJ ZÁVODY ŤAŽKÉHO STROJÁRSTVA MALACKY Zal. r. 1972 vyčleněním fotbalového oddílu z TJ Strojár Malacky. Fanouškové místní kopané používají prapory s pruhy v barvách oddílu - modré a žluté.
Inf. sekretariát TJ

STŘEDOSLOVENSKÝ KRAJ

Ze 60 dotázaných jednot neodpovědělo 7 TJ (12 %) a vlajku má 28 TJ, což znamená 53 % respondentů. Gestor P. Gollubič.

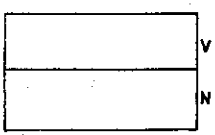

TJ BANÍK HANDLOVÁ Zal. r. 1912 jako ŠK Handlová, dnešní název od r. 1952, klubové barvy zelená a černá. Patrně z přelomu 40. a 50. let (již v roce 1948 byl zaveden název Sokol Baník Handlová) pochází vlajka v hornických barvách, z nichž černá prý symbolizuje horníky a zelená jejich naději. Dnes se vyvěšuje při všech sportovních akcích, pořádaných TJ.
Inf. B. Ľahký

TJ BANÍK PRIEVIDZA Zal. r. 1918 jako PAC Prievidza (Prievidzský atletický klub), od r. 1953 nese současný název, klubové barvy jsou zelená a černá. Vlajka v tradičních hornických barvách se žlutými

symboly hornického povolání - mlátkem a kladívkem - v zeleném poli se v rozměrech 100 x 200 cm vyvěšuje na stadiónu a v dalších prostorách tělovýchovné jednoty.
Inf. L. Gelačák, tajemník TJ

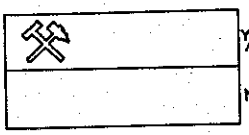

TJ BANÍK VEĽKÝ KRTÍŠ Zal. 1. 1. 1951 jako Baník Pôtor, současný název byl přijat od 1. 1. 1954, klubové barvy zelená a černá. Hornické barvy se objevují i na neoficiální vlajce, spolu s dalšími symboly báňského průmyslu. Vlajka byla přijata při založení jednoty, vyvěšuje se v jejích objektech a hlásí se k ní i fanoušci fotbalového oddílu.
Inf. M. Boroš, tajemník TJ

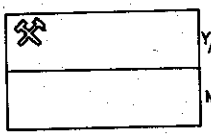

TJ BIELA STOPA KREMNICA - ODDÍL MOTOTURISTIKY Zal. v září 1981 vyčleněním oddílu mototuristiky z TJ Kremnica, klubové barvy jsou totožné s městskými, červenou, modrou, bílou a žlutou. Také vlajka, schválená členskou schůzí oddílu v r. 1982, nese na svém líci městské barvy shora čv-b-m-ž a dolní polovinu kola z městského znaku. Rub vlajky, která je jediným zjištěným případem vlajky TJ s odlišným rubem, je bílý s emblémem oddílu mototuristiky. Tvoří jej bílé kruhové pole s městským znakem na barokovém štítě a černým nápisem na modrém mezikruží. V dolní části je mezikruží bílé a zevnitř k němu přiléhají čtyři barevná pole opakující městské barvy - zprava čv-b-m-ž. Vlajka se vztyčuje při významných mototuristických srazech. Její rozměry jsou 70 x 110 cm.
Inf. arch. P. Bulla, tajemník TJ

TJ DYNAMO DIVIAKY Zal. r. 1924 jako ŠK Turčan Diviaky, dnešní název byl přijat r.1958, klubové barvy bílá a světlemodrá. Pravděpodobně od vzniku ŠK se neoficiálně na stadiónu a v průvodech objevuje vlajka v klubových barvách, jejichž smysl již není znám.
Inf. M. Feriančiková a Ž. Vlasová

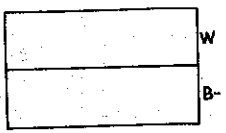

TJ DYNAMO LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ - PALÚDZKA Zal. r. 1934 jako Slávia Palúdzka, od roku 1952 platí dnešní název, barvy klubu jsou červená a černá. Členská schůze r. 1969 schválila vlajku v barvách připomínajících Jánošíkovo působení na Liptově, jejímž autorem je Ján Daňo. Tím se definitivně přestala používat vlajka DSO Dynamo z let 1952-1957.
Inf. J. Daňo

TJ GUMÁRNE PÚCHOV Zal. r. 1968 jako TJ Iskra Púchov, klubové barvy červená a černá. Od založení TJ se neoficiálně vztyčuje vlajka, jejíž černá barva připomíná hlavní

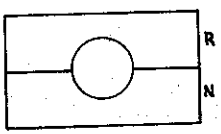

výrobní program mateřského podniku - pneumatiky. Černobílý symbol uprostřed je značkou výrobků Gumární 1. máje Púchov. Rozměry vlajky nejsou upraveny.
Inf. I. Štefko

TJ KOVOMIER FIĽAKOVO Zal. r. 1908 jako Haladás Atlétikai Torna Club Fülek, od r. 1960 platí dnešní označení, klubové barvy žlutá a modrá. Od r. 1920, kdy byl ustaven FTC Fiľakovo, se při různých sportovních akcích vyvěšuje vlajka v městských barvách, doložených již ve XIII. století.
Inf. Š. Bozó, tajemník TJ

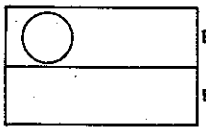

TJ LOKOMOTÍVA LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ Zal. r. 1956, oddílové barvy světlemodrá a tmavomodrá. Dva odstíny modré, spojené s vodními sporty, se objevují na vlajce vztyčované především v areálu vodního slalomu - dominantního sportovního odvětví TJ. Emblém jednoty tvoří tmavomodré kruhové pole s bílou siluetou Tater a žlutou postavou vodního slalomáře na rozbouřené řece; kanoe je červené barvy, kresba emblému žlutá.
Inf. sekretariát TJ

TJ LOKOMOTÍVA ZVOLEN Zal. r. 1902 jako ZSE Zvolen (Zólyomi Sport-Egylet), od r. 1983 se používá současný název, klubové barvy modrá a červená. Od r. 1964 se při mistrovských zápasech oddílů jednoty vztyčuje vlajka v městských barvách, její rozměry jsou 150 x 200 cm.
Inf. I. Kopálek, metodik TJ

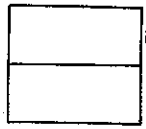

TJ LOKOMOTÍVA ŽOS VRÚTKY Zal. r. 1909 jako RTC Vrútky, dnešní název byl přijat r. 1953, klubové barvy zelená a bílá. Neoficiálně se v TJ vztyčuje vlajka, jejíž bílý pruh představuje dráhu a zelená barva listu má význam pro dopravu (povel Volno!) dostatečně známý. Doba přijetí vlajky není známa, vzhledem k současnému pojetí železničářské symboliky v DSO Lokomotiva i později však nelze vyloučit utilitární výklad staršího, patrně již předválečného symbolu.
Inf. V. Sauch, tajemník oddílu kopané TJ

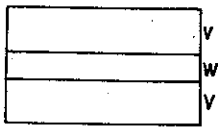

TJ MOSTÁREŇ BREZNO Zal. r. 1913 jako Sokol Brezno, dnešní název má od r. 1959, klubové barvy modrá a červená. Přibližně od r. 1964 se při různých sportovních akcích organizovaných TJ objevuje její vlajka v barvách výrobků patronátního podniku.
Inf. P. Ďuriš

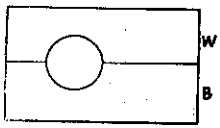

TJ PARTIZÁN LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ Zal. r. 1912 jako Liptovský športový klub, současný název platí od r. 1975, klubové barvy bílá a modrá. Od r. 1975 se spolu s novým jménem používá i vlajka v městských barvách a černo-bílým emblémem, který zobrazuje památník účastníkům SNP v háji Nicovo. Autorem vlajky, která byla schválena členskou

schůzí TJ a vztyčuje se při sportovních akcích všeho druhu, je Ondrej Fógel. Jednotlivé oddíly mají vlastní symboly, podrobnosti však TJ nesdělila.
Inf. ing. M. Čapka

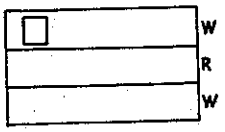

TJ POVSTALECKÁ VATRA SNP BANSKÁ BYSTRICA Zal. r. 1980, oddílové barvy červená a bílá. Vlajka dosud neoficiálně vyvěšovaná od r. 1980 charakterizuje zaměření TJ na turistiku - tvoří ji turistická značka pro hřebenové horské cesty. Její barvy jsou zároveň barvami banskobystrickými. Autor Štefan Urbašík je doplnil emblémem TJ - bílým červeně lemovaným obdélníkem s modrobílou kresbou památníku SNP a modrým nápisem. Červené plameny upomínají název TJ. Její vlajka se dosud používá sporadicky.
Inf. Š. Urbašík, tajemník TJ

TJ PREGLEJKA ŽARNOVICA Zal. r. 1922 jako Sokol Žarnovica, současný název z r. 1959, klubové barvy zelená a žlutá. Patrně se začleněním pod patronátní závod vznikla roku 1959 i vlajka, jejíž barvy symbolizují lesy (zelená) a dřevo (žlutá). Je společná pro všechny oddíly a vyvěšuje se v klubovně TJ.
Inf. A. Zúbeková, hospodářsko-organizační pracovnice TJ

TJ RUŽOMBEROK BZVIL Zal. 4. 3. 1927 jako Sokol Ružomberok, od r. 1971 pod patronátem Bavlnářských závodů V.I.Lenina, klubové barvy červená, žlutá a bílá. Městské barvy se na vlajce TJ objevily patrně roku 1957; od té doby je vlajka vztyčována při všech významnějších sportovních utkáních a celospolečenských akcích, fanoušková fotbalového oddílu ji vyvěšují na ochozy stadiónu a v hledišti.
Inf. V. Rubeš, tajemník TJ, a A. Popovič, metodik TJ

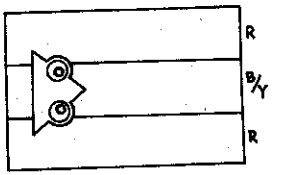

TJ SLÁVIA VŠDS ŽILINA Zal. r. 1961, klubové barvy žlutá, modrá a červená. Od založení jednoty studentů dnešní Vysoké školy dopravy a spojů se k výzdobě sportovišť a hal používá vlajka s tradičním vysokoškolským symbolem - sovou.
Inf. ing. B. Hajdúch, tajemník TJ

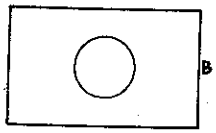

TJ SLOVAN MsNV BOJNICE Zal. r. 1959, klubová barva modrá. Členskou schůzí TJ byla při založení schválena i vlajka, na níž Albert Priehoda použil vedle barvy vody (plavání je hlavním sportovním odvětvím TJ) i emblému rozděleného na horní světlemodré a spodní tmavomodré pole se žlutou siluetou bojnického hradu na tmavomodrém návrší. Silueta racka i postava plavce jsou bílé (plavky a čepice tmavomodré), opis v červeném mezikruží je stejně jako kresba znaku žlutý.

Inf. A. Priehoda a ing. L. Debnár, předseda TJ

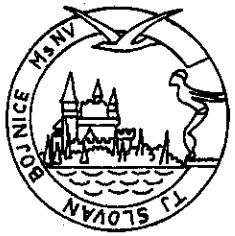

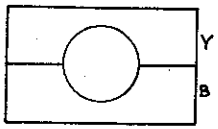

TJ SPOJENÉ ZÁVODY KRUPINA Zal. r. 1903 jako KTK Krupina (Krupinský tělocvičný klub), od r. 1982 platí současný název, jednotné klubové barvy nejsou stanoveny. Na výroční členské schůzi TJ v r. 1964 byla přijata vlajka v městských barvách, kterou její autor Ján Kyseľ doplnil modro-bílým emblémem tělovýchovné jednoty. Vztyčuje se spolu s vlajkou ČSTV od r. 1965 při sportovních akcích i významných událostech v životě jednoty. Svou podobou navazuje na předcházející vlajky jednoty, a to bílo-modrou z let 1903-1948 a bílo-zelenou z let 1950-1964; obě její předchůdkyně měly rovněž barvy uspořádány do vodorovných pruhů, používaly se však beze znaku.

Inf. J. Veľký, předseda TJ

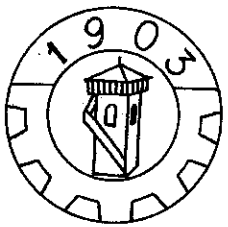

TJ TATRAN MOŠOVCE Zal. r. 1923 jako Sokol Mošovce, původní název byl v 50. letech (zřejmě v r. 1953) změněn na dnešní, klubové barvy žlutá a zelená. Již v předválečném období se vyvěšovala vlajka se třemi zelenými a třemi žlutými vodorovnými pruhy. Při změně názvu došlo k její úpravě tak, že střední zelený pruh je o třetinu širší než krajní žluté pruhy a úzké žluté proužky navzájem oddělující pruhy zelené mají šířku rovnou 1/4 krajních. Poměr stran není stanoven.

Inf. S. Vlas

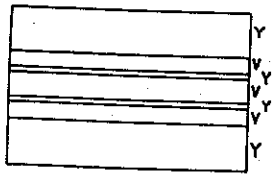

TJ TATRAN TURZOVKA Zal. 19. 9. 1945 jako ŠTK Turzovka, dnešní název zaveden k 1. 1. 1955, klubové barvy bílá a zelená. Neoficiálně se od založení klubu vztyčuje vlajka, jejíž bílá barva symbolizuje mládí a zelená hory a lesy. Slouží především k reprezentačním účelům na veřejnosti (1. máj, Beskydské slavnosti apod.) a šije se v rozměrech 80 x 140 cm.

Inf. M. Roštár

TJ TESLA LIPTOVSKÝ HRÁDOK Zal. 28. října 1958, klubové barvy černá a žlutá. Od r. 1980 se běžně v areálu jednoty vyvěšuje vlajka v tradičních barvách, jejichž původ dnes již není znám, s modro-bílým emblémem patronátního k.p. Tesla Liptovský Hrádok.
Inf. J. Janek, kronikář TJ

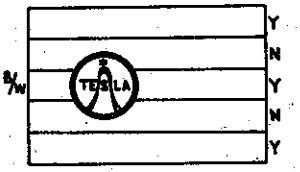

TJ ZTS DETVA Zal. r. 1936 jako Vzdelávacie športové združenie Detva, současné označení je z r. 1979, klubové barvy žlutá a modrá. Od r. 1954 se neoficiálně k výzdobě objektů TJ a klubem fanoušků používá vlajka v tradičních barvách patronátního podniku, Závodů těžkého strojírenství Podpolianských strojíren, a jejich výrobků.
Inf. K. Béla, vedoucí tajemník TJ

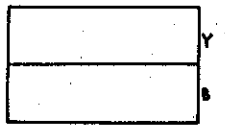

TJ ZTS MARTIN Zal. r. 1912 jako Turčianský atletický klub, dnešní název byl přijat 19. 3. 1979, klubové barvy bílá a modrá. Vycházejíce ze symboliky jednoty používají fanoušci kopané a ledního hokeje vlajku v klubových barvách, jež jsou i barvami města.
Inf. J. Ilgo, vedoucí tajemník TJ, a
P. Rovnianek

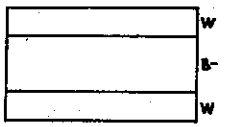

TJ ZTS NÁMESTOVO - ODDÍL KOPANÉ Založena r. 1931 jako ŠK Námestovo, od r. 1984 platí dnešní název, klubové barvy černá a bílá. V r. 1985 navrhl výbor fotbalového oddílu vlajku, jejíž barvy jsou odvozeny z městského znaku a vlajky a doplněny výrobní značkou patronátního podniku, Závodů těžkého strojírenství.
Inf. I. Hrkeľ, tajemník fotbalového oddílu TJ

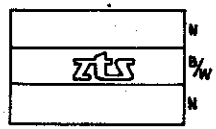

TJ ZVL POVAŽSKÁ BYSTRICA Zal. 7. 6. 1933 jako ŠK Muníčka, dnešní název přijat roku 1967 s patronátem k.p. Závody na výrobu ložísk, klubové barvy bílá a červená. Roku 1942 schválil tehdejší AC Považská Bystrica vlajku v městských barvách, která se dosud neoficiálně vyvěšuje při mistrovských utkáních, nosí v průvodech a používají ji i členové klubu příznivců.
Inf. J. Galanský, sekretář TJ

TJ ZVL ŽILINA Zal. r. 1908 jako ZTC Žilina (Zsolnay Torna Club), v r. 1967 převzaly patronát Závody valivých ložísk, n.p. Žilina, klubové barvy žlutá a zelená. Od roku 1918, kdy tehdejší ŠK Žilina převzal za své městské barvy, se neoficiálně (především klubem fanoušků), ale i při slavnostních příležitostech používá vlajka v klubových barvách.
Inf. sekretariát TJ

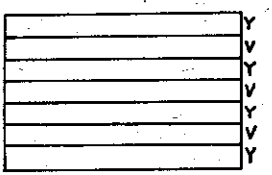

TJ ZVOLENSKÝ TELOVÝCHOVNÝ KOLEKTÍV ZVOLEN Zal. r. 1902 jako ZTE Zvolen (Zólyomi Torna-Egylet), v r. 1983 se po vyčlenění TJ Lokomotíva konstituovala TJ ZTK v dnešní podobě, klubové barvy modrá a červená. Patrně již v předválečném období se používala vlajka tehdejšího ZTC Zvolen v barvách odvozených z městského erbu. V současné době platí úprava z l. 4. 1983, kterou její autor Luboš Lizoň odlišil od vlajky sesterské TJ Lokomotíva pouze změnou pořadí klubových barev. Vlajka, jejíž poměr stran ani rozměry nejsou stanoveny, se vyvěšuje pouze v prostorách jednoty.

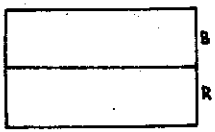

Inf. ing. M. Zorkoczy, předseda TJ

VÝCHODOSLOVENSKÝ KRAJ

Ze 77 obeslaných TJ jich neodpovědělo 19 (tj. 25 %), vlastní vlajku používá 21 TJ, tedy 36 % z těch, které odpověděly. Gestor D. Sivera.

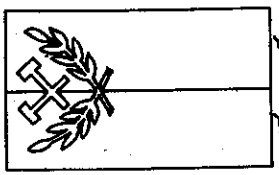

TJ BANÍK LUBENÍK Zal. r. 1948, klubové barvy zelená a černá. V r. 1954 schválil výbor používání vlajky v hornických barvách k výzdobě stadiónu při sportovních utkáních. Dvě zkřížená hornická kladívka a vavřínové ratolesti, vše žluté, symbolizují bohatou hornickou tradici města. Rozměry vlajky 60 x 100 cm.
Inf. T. Holéczy

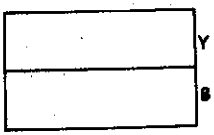

TJ BANÍK ROŽŇAVA Zal. r. 1926 jako ŠK Rožňava, dnešní pojmenování přijala r. 1944, klubové barvy žlutá a modrá. Od založení existuje vlajka v městských barvách, která se spolu s vlajkou ČSTV vyvěšuje při každé spertovní akci jednoty. Její rozměry nejsou předepsány.
Inf. ing.arch. P. Hvizdák, předseda TJ, a dr. M. Niéky

TJ ČERVENÁ HVIEZDA KOŠICE Zal. r. 1952, klubové barvy bílá a modrá. Při výzdobě sportovišť a akcích pořádaných jednotou se vztyčuje vlajka DSO standardního provedení. V emblému je hvězda červená, žlutě stínovaná mezi žlutými lipovými ratolestmi. Bílá polovina stuhy nese modrý nápis ČERVENÁ HVIEZDA, na modré půlce čteme bílý název města KOŠICE.
Inf. K. Bačo, tajemník TJ

TJ ENERGETIK VEĽKÉ KAPUŠANY Zal. r. 1924 jako KAC Kapušany (Kapušanský atletický klub), od r. 1973 se používá dnešní název, klubové barvy modrá a bílá. Neoficiálně se od r. 1974 používají tradiční barvy klubu i ve formě vlajky.
Inf. Š. Kovács, tajemník TJ

TJ CHEMLON HUMENNÉ Zal. r. 1908 jako HAC Humenné (Humenský atletický klub), dnešní název byl zaveden v r. 1973, klubové barvy bílá a modrá. Při změně názvu r. 1973 neoficiálně zavedli i vlajku v tradičních barvách.
Inf. M. Čopák, tajemník TJ

TJ LOKOMOTÍVA KOŠICE Zal. r. 1946 jako ŠK Železničiari Košice, v r. 1967 se vrátila k dnešnímu názvu z let 1952-1965, klubové barvy modrá a bílá. Od r. 1953 se na sportovištích TJ vyvěšuje vlajka, jejíž autor Ľudovít Benický použil tradiční železničářskou barvu, spojovanou s Československými státními drahami, a znaku TJ. Ten je nyní tvořen uprostřed modrým kruhovým polem s červenou hvězdou a žlutým okřídleným železničářským kolem; nápisy v horní bílé i spodní červené polovině mezikruží jsou žluté.
Inf. A. Weber

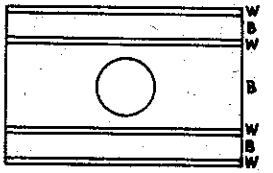

TJ MAGNEZIT JELŠAVA Zal. r. 1925 jako JAC Jelšava (Jelšavský atletický klub), klubové barvy bílá a černá. V poválečném období, kdy jednota nesla název TJ Baník, se používala zeleno-černá hornická vlajka. Patrně v 70. letech, kdy se patronem stały Slovenské magnezitové závody, byla tato vlajka doplněna symbolem rotační pece, používané při výrobě magnezitu. Vlajka se vztyčuje v prostorech TJ při akcích všech jejích oddílů.
Inf. M. Gallo

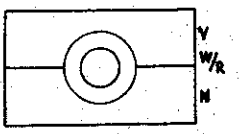

TJ PARTIZÁN BARDEJOV Zal. r. 1922 jako BSC Bardejov (Bardejovský športový klub), současné označení je z r. 1962, oddílovými barvami byly zvoleny červená, modrá a bílá. Městské barvy se objevují na vlajce, jejíž doba vzniku není funkcionářům TJ známa, lze však usuzovat již na předválečné období. Patrně r. 1962 bylo přidáno písmeno "P" (jako Partizán), které nyní zdobí vlajku vyvěšovanou především při mistrovských zápasech a akcích TJ.
Inf. J. Stankovič, metodik TJ

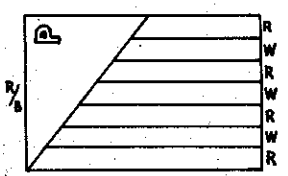

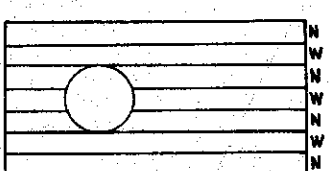

TJ POKROK KROMPACHY Zal. r. 1913 jako klub Haladas, v r. 1957 se opět sportovci vrátili k názvu z let 1922-1953, který při zřízení DSO museli opustit a rozdělit se do dvou jednot podle mateřských podniků. Klubové barvy, bílá a černá, se objevují na vlajce z r. 1922 a podle tradice symbolizují nevinnost a křivdu nebo smutek obětí represí následujících po Krompašské vzpouře z r. 1921, jíž se zúčastnili i proletářští sportovci. Emblém na vlajce, která má rozměry 130 x 250 cm, tvoří kruhové pole, v jehož horní polovině je pod černým obloukem červená hvězda, zatímco spodní polovina je černo-bíle pruhovaná. Na bílém pruhu uprostřed je černý nápis, na bílém lemu žluté lipové lístky.
Inf. K. Stanek, tajemník TJ

TJ POĽNOHOSPODÁR SLAVOJ TREBIŠOV Zal. 1912 jako TSC Trebišov (Trebišovský športový klub), současný název se používá od r. 1969, klubové barvy žlutá a modrá. Městské barvy, jež jsou také symbolem TJ, se od r. 1948 objevují na vlajce, kterou neoficiálně vyvěšuje TJ na stadiónu a dalších sportovištích.
Inf. V. Královský, tajemník TJ

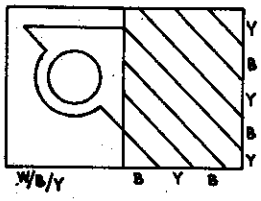

TJ SLÁVIA UNIVERZITA KOŠICE Zal. 1963, klubové barvy žlutá a modrá. Na zakládající členské schůzi byla oficiálně schválena vlajka, při jejíž tvorbě vycházel dr. František Boháč z košických městských barev a doplnil je vysokoškolským symbolem - soví hlavou. Vlajka se vztyčuje při mimořádných příležitostech a mezinárodních sportovních akcích.
Inf. dr. F. Boháč, tajemník TJ

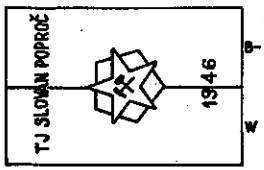

TJ SLOVAN POPROČ Zal. 1. 12. 1946 jako Baník Poproč, dnešní jméno se používá od r. 1969, klubové barvy bílá a světlemodrá. Na ustavující schůzi byla přijata vlajka se symboly připomínajícími dělnický charakter této hornické jednoty - červená hvězda a černé hornické kladivo zkřížené se špičákem (hornickým krompáčem). Nápis i pětiúhelník pod hvězdou jsou žluté barvy. Autorem vlajky je báňský inženýr, jehož jméno se již nezachovalo.
Inf. A. Lindvaiová

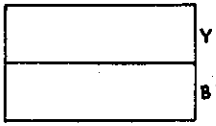

TJ ŠTART KEŽMAROK Zal. r. 1967, oddílové barvy modrá a žlutá. Barvy lyžařského oddílu, převzaté z městského znaku, se od r. 1976 objevují na vlajce TJ; její rozměry nejsou stanoveny.
Inf. J. Podolinská

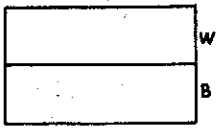

TJ TATRAN INŽINIERSKE STAVBY KOŠICE Zal. 1967, klubové barvy modrá, červená a bílá. Se vznikem jednoty se pojí i zrod vlajky, na kterou Václav Schmiedt umístil barvy patronátního podniku.
Inf. s. Hudej, tajemník TJ

TJ TATRAN PREŠOV Zal. r. 1896 jako ETVE Prešov, od r. 1953 se používá dnešní název, klubové barvy zelená a bílá. Patrně ze symboliky DSO Tatran byly v r. 1953 odvozeny barvy vlajky, uspořáda-

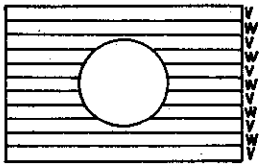

né do šesti zelených a pěti bílých vodorovných pruhů. Vlajka, doplněná zelenobílou siluetou Kriváně - symbolem Tater, se vyvěšuje v objektech TJ.
Inf. dr. S. Herdický, tajemník TJ

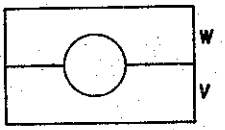

TJ TATRAN SPIŠSKÁ NOVÁ VES Zal. r. 1951, klubové barvy jsou zelená, bílá a hnědá. Na vlajce jednoty, která byla schválena také v r. 1951, symbolizují zelená a hnědá barva les a dřevo, čímž je připomenut charakter patrona - nábytkářského podniku Nový Domov Spišská Nová Ves. Všechny oddíly používají vlajku TJ bez úprav, a to při sportovních i turistických akcích. Emblém TJ tvoří zelená žlutě lemovaná silueta smrku v bílém kruhu a žlutý opis na hnědém mezikruží.
Inf. D. Fógel, tajemník TJ

TJ TATRASVIT SVIT Zal. r. 1978, klubové barvy červená a bílá. Komise složená z pracovníků patronátního n.p. Tatrasvit a zástupců TJ přijala návrh Antona Kazimíra ml. na vlajku v barvách spojovaných s textilním průmyslem a patronátním podnikem. Od r. 1978 se používá k výzdobě klubovny.
Inf. V. Grünvaldský, tajemník TJ

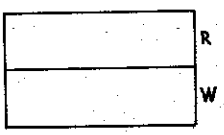

TJ TESLA STROPKOV Zal. r. 1920, současný název je z r. 1960, klubové barvy bílá a modrá. Na konferenci TJ 18. 2. 1960 bylo rozhodnuto o vlastní symbolice jednoty. Její autor Jaromír Bučko s kolektivem spolupracovníků navrhl vlajku, na níž bílá symbolizuje čistotu a modrá barva bojovnost. Nápis na vlajce, která se šije ve velikostech podle účelu použití, je modrý.
Inf. J. Bučko

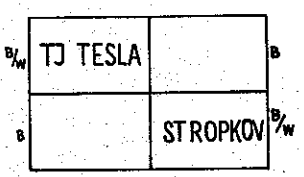

TJ VÝCHODOSLOVENSKÝCH ŽELEZIARNÍ KOŠICE Zal. r. 1961, v r. 1967 se vrátila k původnímu a dnešnímu názvu, klubové barvy oranžová a černá. Členská schůze 5.1.1967 rozhodla o přijetí vlajky v barvách mateřského podniku a s emblémem, který tvoří černobílá výrobní značka n.p. VSŽ Košice v bílém kruhovém poli a oranžový nápis na bílém mezikruží. Vlajka se šije v rozměrech 70 x 180 cm a vztyčuje se pouze při významných sportovních a slavnostních příležitostech celospolečenského charakteru.
Inf. D. Klinger

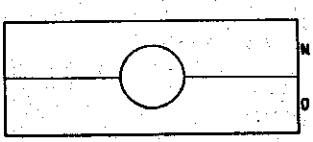

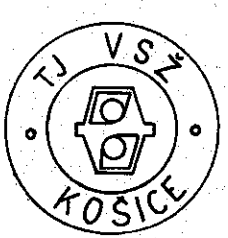

TJ ZEMPLÍN VIHORLAT MICHALOVCE Zal. r. 1911 jako NAC Michalovce (Nagymihályi Atletikai Club), dnešní název byl zaveden v r. 1963, klubové barvy žlutá a modrá. Patrně od r. 1957, kdy byla opuštěna symbolika DSO Slavoj, se vyvěšuje vlajka v městských barvách při všech sportovních utkáních a nosí ji i fanoušci jednoty a jednotlivých oddílů.
Inf. J. Sinčák a Š. Czetö, organizační pracovník TJ

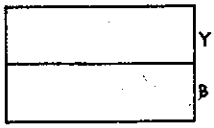

TJ ZTS KOŠICE Zal. r. 1945 jako ŠK Poledniak, současné pojmenování je z r. 1980, klubové barvy žlutá a modrá. Košické městské barvy jsou od roku 1962 použity i na vlajce, jejímž autorem je s. Nogrády a která se běžně vyvěšuje.
Inf. M. Kelbel

Dr. Vladimír Baar

VLAJKA JAKO OBECNÝ VEXILOLOGICKÝ TERMÍN[x)]

Každý, kdo se vexilologií zabývá hlouběji, ví, že tato disciplína nemá dosud jednotné mezinárodně uznané názvosloví. Pramení to ze skutečnosti, že po celá staletí se vlajkám nikdo teoreticky ani systematicky nevěnoval. Každý jazyk si vytvářel vlastní terminologii a dosavadní, zhruba čtvrtstoletá existence vexilologie dosud nebyla schopná tento vývoj zcela napravit, i když v rámci FIAV byla jednotná terminologie, vycházející z angličtiny, obecně doporučena k používání.

V češtině se dodnes zachovalo 5 výrazů označujících "kus látky" připevňovaný nejčastěji k žerdi - vlajka, prapor, standarta, zástava a korouhev (za šestý možno případně považovat praporec). Když se však za pomocí slovníků pokusíme zjišťovat adekvátní výrazy v cizích jazycích, zjistíme, že neuspějeme. A to proto, že k jednotlivým výrazům najdeme většinou několik synonym. Existuje vlastně jediná výjimka, a to pro překlad vlajky státu. Definice takové vlajky je jednoznačná ve všech jazycích díky příslušným zákonům o státních symbolech. A ve většině jazyků dochází k tomu, že takto "úředně" stanovený termín přechází do obecné roviny pro označení všech historických vlajek, ať se v minulosti nazývaly jakkoliv. K tomu došlo např. i v angličtině, tedy v jazyce, v němž vychází nejvíce vexilo-

---

Na 18. výroční schůzi Vexilologického klubu 28. 1. 1989 vystoupil člen klubu dr. Vl. Baar s diskusním příspěvkem, ve kterém deklaroval své osobní pojetí a chápání některých základních vexilologických pojmů. Členové klubu na jeho vystoupení reagovali v diskusi. Na základě usnesení výboru byl dr. Vl. Baar požádán o písemné zformulování svých názorů. Zároveň byl pověřen autor českého vexilologického názvosloví dr. Zb. Svoboda, aby zformuloval své stanovisko k této problematice. Obě statě otiskujeme v našem zpravodaji současně, aby naši čtenáři měli sami možnost posoudit tuto zajímavou problematiku.(Pozn. redakce.)

logické literatury na světě. Dokládá to i vydání oblíbené knihy L. Muchy a S. Valáška Vlajky a znaky v anglické verzi (Flags & Coats of Arms, Praha, GKP 1987). Srovnáme-li české a anglické vydání, zjistíme, že tam, kde čeština striktně rozlišuje pojem vlajka a prapor, angličtina používá jeden obecný termín - flag. Tím pádem je z anglické verze také vypuštěn v češtině propagovaný odstavec o vývoji vlajky z praporu.

Ponechejme stranou skutečnost, že většina obyvatel v Československu rozdíly mezi praporem a vlajkou nepociťuje a často je používá jako synonyma. Nahlédneme-li do Malé československé encyklopedie (Praha, Academia 1984 - 1987), najdeme pro 5 výrazů označujících "kus látky na žerdi" následující výklady:
Korouhev - prapor vybíhající do jednoho cípu, obyčejně se znakem. Známá již v římském vojsku (vexillum), ve středověku měla vojenský a právní význam (označovala jednotlivé šlechtické nebo městské oddíly), symbolizovala výkon právní moci. Některé církevní k. měly charakter symbolu státu. Pozdější k. kostelní měly více cípů se střapci.
Prapor - symbol společenství, zejména státu; kus látky určitých barev, někdy i určitého tvaru, připevněný k horní části žerdi.
Standarta - vlajka, praporec, korouhev; představuje symbol cti, statečnosti a tradice zejména vojenského útvaru; též s. prezidenta republiky.
Vlajka - 1. druh praporu, který není přibit k žerdi, ale je připevněn k lanu, jímž se na žerď vytahuje. 2. ve vodní dopravě - barevná, zpravidla symbolem opatřená v., vyjadřující náležitost k rejdařství.
Zástava - prapor nebo standarta.

Jak je vidět, jsou jednotlivé výklady neurčité a nejednoznačné, někdy až zmatené (např. 2. výklad k vlajce). Vezme-li si vexilolog na pomoc Vexilologické názvosloví od Z. Svobody (Praha, Vexilologický klub 1972), zjistí, že autor se záměrně vyhýbá obecnému pojmu pro "látkový symbol" a označuje ho termínem "vexilologický materiál". Ten "typologicky" dělí na vlajky a prapory, jejichž definici zde připomínám:
Vlajka - vztyčuje se na stožár nebo na žerdovou tyč, přičemž oboje může být zakončeno makovicí. Na plachetnicích se vztyčuje na vlajkové ráhno. Vlajková šňůra, ke které se vlajka připevňuje úvazy, se dole uvazuje na rohatinku. Vlajka má vždy přesně stanovený poměr délky k šířce. Podle funkce třídíme vlajky na státní, národní, válečné, městské, hlav států, velitelské, hodnostní, služební, štábní, námořní, lodařské, sportovní, vojenské atd.; pojmenováváme je podle oficiální státní příslušnosti konkrétního historického údobí.
Prapor - je tvořen listem pevně přichyceným k žerdi, nazývané ve starším údobí heraldicky ratiště. Další části praporu jsou rukáv, třepení, hrot, čnělka, patka žerdě, praporové stuhy, praporové šňůry a hřeby. Žerď může být jednodílná, tedy vcelku, ale také dvojdílná nebo třídílná. Podle funkce třídíme prapory na vojenské, spolkové, státní, zemské, národní, cechovní atd. a opět jako u vlajek je pojmenováváme příslušnými dobovými názvy a státní příslušností.

Pozornému čtenáři jistě neunikne, že podle uvedených definic vlastně neví, jak správně nazvat vlajku-prapor v okamžiku, kdy není na žerdi - tedy v případě upevnění na zeď, položení na rakev nebo držení volně za rohy a cípy apod. Chybí tedy obecný

termín. Je to tím, že rozlišení vlajky a praporu je v zásadě uskutečněno podle technického upevnění k žerdi. To však umožňuje více variant - např. pevně připevněný list látky na příčném ráhnu, buď pevně přibitý k žerdi, nebo vytahovaný na žerď pomocí vlajkové šňůry. Zásadní chybou tedy je, že za základní klasifikační kritérium je vybrána jedna, svým způsobem nepodstatná, typologie. Přitom je logické, že typologií může být více - např. funkční, grafická, tvarová apod., ve své podstatě mnohem důležitějších než upevnění k žerdi!

Zatím jsem se záměrně vyhýbal použití navrhovaného obecného termínu "vlajka" a zmiňoval jsem se o listu, kusu látky nebo vexilologickém materiálu. Kdyby však vlajky skutečně byly jen "kusem látky", nemohla by vexilologie vůbec vzniknout. Existovali by snad jen sběratelé na stejné úrovni jako sběratelé sýrových etiket, zápalkových nálepek apod., kteří sice třídí své sbírky nejrůznějším způsobem, ale jejich obrázky postrádají to podstatné - svoji vnitřní symboliku. A vlajka (pro kterou existovaly ve staré češtině i jiné názvy jako prapor, praporec či korouhev) je především symbol - produkt lidské společnosti, úzce spojený s používáním na žerdi či jiném předmětu podobného tvaru. Každé vlajce je vlastní určitá symbolika a funkce a tyto dvě vlastnosti jsou zároveň hlavními, i když ne jedinými předměty výzkumu vexilologie.

Vlajky však měly i své předchůdce, kteří měli rozmanité formy a zcela určitě i mnoho místních pojmenování. Protože je však neznáme, bylo pro ně vytvořeno souhrnné označení "vexiloidy". Vexiloidy byly jednoznačně spojeny s používáním na žerdi a tím se odlišovaly od jiných symbolů, např. totemů, pečetí apod. K evoluční změně vexiloidu na vlajku došlo tehdy, když u trojrozměrného symbolu plastického a konkrétního tvaru došlo k redukci na plošný, teoreticky dvojrozměrný symbol a k abstrakci konkrétního tvaru na barevnou plochu a případně i figurální obraz. Neznamená to, že vexiloidy zanikly, vlajky však nabyly rozhodující převahy. Vývoj však pokračoval dále, měnily se způsoby upevnění k žerdi a dokonce žerď samotná ztratila postupně svůj dominantní význam, protože symbolika a funkce vlajky se zafixovaly do té míry, že vlajky můžeme, i když výjimečně, používat i bez žerdi. Týká se to především vlajek symbolizujících dosud nejvyšší stupeň organizace lidské společnosti - stát, ale i vlajek, jejichž symbolika je dostatečně známá určitému okruhu uživatelů, např. vlajky sportovních klubů. Státní vlajky však natolik vstoupily do širokého povědomí, že dochází k jejich další grafické abstrakci a redukci hlavních prvků až po základní vzor, při němž je vlajka ještě srozumitelná. K této redukci dochází především v umění, reklamě a propagaci. Navíc se často mění i materiál - původní textilii nahrazuje papír, umělá hmota nebo i kov.

Již záměrně jsem použil všude navrhovaný obecný termín "vlajka", protože předcházející text jasně dokazuje, že mezi vlajkou upevněnou pevně nebo volně k žerdi přece není žádný zásadní vývojový rozdíl! Jde jen o různý technologický způsob upevnění, přičemž se tvar vlajky, grafické uspořádání a především to nejdůležitější - symbolika - nemění! V žádném případě nelze hovořit o vlajce přichycené k žerdi pomocí vlajkové šňůry jako o novém vývojovém stupni rovnocenném vývojovému roz-

dílu mezi trojrozměrným vexiloidem a teoreticky dvojrozměrnou vlajkou. Na tom nic nemění ani skutečnost, že slovo vlajka je vlastně novotvar, který vznikl pravděpodobně teprve v minulém století (ostatně i anglický termín "flag" vznikl až v 16. století, předtím se vlajky označovaly jinak). Vlajka si však našla rychle cestu mezi širokou veřejnost a stala se obecně užívaným pojmem, od něhož jsou odvozena i slova jako vlajkonoš či vlajkosláva nebo spojení vlajkové barvy, vlajková etiketa, vlajková symbolika, signální vlajková soustava apod.

Nic na tom nemůže změnit ani skutečnost, že v minulosti existovaly i jiné termíny, které se obecně vžily pro označování některých vlajek a používají se i dnes (např. korouhev pro vlajky s cípy a střapci, zpravidla upevněnými na příčném ráhnu, nebo praporec v krásné literatuře jako synonymum pro vlajku nebo prapor ve spojeních typu rudý prapor, putovní prapor, bojový prapor apod., často se objevuje i v oficiální vojenské terminologii). Ale stejně tak se do češtiny prosadily i výrazy zástava (ve smyslu bojová zástava vojenského útvaru) nebo standarta pro osobní vlajku hlavy státu. Tyto termíny tedy označují druh vlajky podle jiné typologie, než je upevnění k žerdi, a to podle funkce (v cizích jazycích najdeme i jiné příklady funkční typologie, např. anglické "ensign" označuje vlajky používané na lodích).

Jako další argument proti rozlišování vlajky a praporu jako dvou rovnocenných vývojových stadií jednoho symbolu lze uvést, že opomíjí historický vývoj. Může dnes někdo s určitostí říci, že lidé nevymyslí ještě jiný způsob upevnění k žerdi? Vznikne pak nový termín? A jak budeme označovat vlajky používané bez žerdi? Doufám, že ne vexilologický materiál.

Ostatně termín vlajka ve skutečnosti existuje již dlouho jako obecný termín, i když to někteří vexilologové nechtějí vzít na vědomí. Pokud je vlajka jako symbol určitého společenství definována v zákonech, nařízeních, stanovách apod., používá se právě jen obecný termín "vlajka", přičemž se nebere do úvahy způsob, jakým se bude připevnovat k žerdi, resp. ani jak se bude používat (i náš Vexilologický klub přijal svoji vlajku, ale viděl ji už někdo upevněnou lankem či šňůrou k žerdi? Buď je rozprostřena a uchycena na zdi nebo použita ve formě malé stolní vlaječky, ale nazývá ji někdo v těchto případech jinak než obecně vlajka?).

Podobných "nesrovnalostí" v užívání termínů vlajka a prapor v rozporu s dosavadním českým vexilologickým názvoslovím přinesl vývoj českého jazyka více. Používá se sice spojení "vlajková signální soustava", ale čím vlastně mávají signalisté? Co nese vlajkonoš - vlajku nebo prapor? Podle kritizované definice prapor, ale zkuste pozorně poslouchat např. televizní reportéry při sportovních zápasech - samozřejmě uslyšíte, že vlajku.

Prosazování slova prapor jako rovnocenného termínu vůči vlajce vlastně odporuje nejen logice, ale i současnému vývojovému stadiu češtiny. Vždyť rozlišit vlajku a prapor podle upevnění k žerdi můžeme fakticky jen při přímém pozorování (navíc jen na krátkou vzdálenost). Snaha o rozlišení obou pojmů v textu s sebou přináší logické chyby, které ve skutečnosti chybami nejsou (protože chybné jsou jenom ve vztahu k nelogické typologické definici, např. již zmíněné často používané spojení, že vlajkonoš nese vlajku).

Neznamená to, že starší termíny prapor a korouhev je nutno zavrhnout. Obohacují slovní zásobu češtiny, ale nelze je používat jako synonyma k vlajce, protože se historicky vztahují k určité skupině vlajek. Tak, jako se používají termíny standarta a zástava pro určité funkční typy, tak by se měl používat i termín prapor jen pro specifické funkční typy vlajek jednoznačně spjaté s žerdí, tedy především ve vojenství. Podobně lze používat termínů prapor a korouhev pro označování historických vlajek - vždyť tak je lidé nazývali, tak se objevují i v literatuře. Má-li však mít vexilologie určitý klasifikační systém studovaných objektů, nemůže povyšovat jeden jediný faktor, tedy v kritizovaném případě způsob upevnění k žerdi, za tak závažný, aby podle něho bylo možno vytvářet klasifikaci, která je ve skutečnosti pouze jedním druhem typologie. Čeští vexilologové by se měli nad tímto problémem zamyslet a přijmout skutečnost, kterou nabízí současné stadium češtiny i světový trend a logické vysvětlení vývoje vexilologických symbolů - tedy používání vedle umělého termínu "vexiloid" pro trojrozměrné symboly na žerdi jako rovnocenný i jediný obecný termín "vlajka" pro všechny plošné, teoreticky dvojrozměrné symboly určené k používání na žerdi.

Dr. Zbyšek Svoboda

ZÁKLADNÍ VEXILOLOGICKÉ POJMY A JEJICH OBJEKTIVNÍ PLATNOST

Dr. Vl. Baar v závěru svého příspěvku "Vlajka jako obecný vexilologický termín" požaduje, aby veškerý dvourozměrný vexilologický materiál, tedy vlajky, prapory, praporce, standarty, korouhve atd., se jednotně nazýval "vlajka". Svůj názor zdůvodňuje rozmanitými argumenty, které ve svém souhrnu jsou osobitou, bohužel však nepříliš odborně kvalifikovanou kritikou současného českého vexilologického názvosloví, které používáme mezi vexilology od roku 1972.

Toto názvosloví však nebylo uměle vytvořeno, nevzniklo jen z okamžité potřeby našeho klubu (jehož členové ho však prodiskutovali, připomínkovali a schválili), ale objektivně existovalo stejně jako slovní zásoba českého jazyka tematicky označující fenomény vexilologického materiálu. Jednotlivé pojmy, někdy pochopitelně volněji používané a neustálené, často i vzájemně zaměňované bylo třeba uvést do systému a jednoznačně definovat, a to z odborných historických pozic. Hlavním důvodem bylo vědecké zpracování největší československé sbírky vexilologického materiálu ve Vojenském muzeu v Praze, jejíž správou byl autor tohoto příspěvku pověřen na začátku šedesátých let. Bylo třeba typologicky roztřídit a definovat na 2 000 sbírkových předmětů, neomezit se jen na slovní či obrazové pojmy, ale uvést do evidovatelného systému všechen vexilologický materiál, a to i mimo sbírku. Základem vexilologického názvosloví se stalo úřední vojenské názvosloví vypracovávané postupně jazykovou a názvoslovnou komisí ministerstva národní obrany od dvacátých let, dále vojenské předpisy a zákony vycházející z ústavy Československé republiky. Již zákon č. 252 Sb. z 30. 3. 1920 se v § 3 a 10 zmiňuje o vlajkách a praporech, právě tak jako dodnes platný zákon

č. 163 Sb. ze 17. 11. 1960 v § 2. V obrazových přílohách zákonů je vlajka vždy znázorněna na lanku. Naprosto přesně pak definuje rozdíl mezi vlajkou a praporem Ústřední věstník České socialistické republiky, roč. 1975, částka 4 v "Zásadách pro používání ... státní vlajky (praporu) ... ze dne 5. 5. 1975", II. bod 11 a 12. Základním rozdílem je poměr délky a šířky listu vlajky nebo praporu a způsob používání, resp. vyvěšování. V praxi se bohužel u nás setkáváme s vyvěšováním praporů různého poměru, většinou 1 : 2, místo předepsaného poměru pro vlajku 2 : 3, nebo dokonce, zvláště na Slovensku, s vyvěšováním státních vlajek a praporů na příčném ráhnu. Právě díky názvosloví můžeme tyto chyby věcně a přesně charakterizovat.

Pojem vlajky a jejího používání jednoznačně vymezil i čs. vojenský předpis T-VI-1 z r. 1934 "Vlajky vojenských plavidel a jak se jich používá". Mezi vlajkami vyvěšovanými na stěžni uvádí i standartu prezidenta republiky. Tento termín činí v českém názvosloví skutečně potíže podobně jako v jiných jazycích. Zákonná norma vždy hovoří o "prezidentské standartě", ač typologicky jde o trojí druh: prezidentskou vlajku vztyčovanou na stožáru nad sídlem prezidenta nebo na plavidlech, autostandartu a skutečnou vyztuženou standartu Hradní stráže, dnes ovšem již nahrazenou bojovou zástavou podle vzoru z r. 1952 útvaru Hradní stráže.

Za prapor se u nás i ve všech armádách světa považuje nejen list, tedy vlající textilní materiál, ale list se žerdí jako celek včetně hrotu, přivěšených stuh, vyznamenání a šňůr. V armádních muzejích se stejné úctě těší kompletní prapory jako žerdě se zbytky látkového listu. Existují a z technických důvodů jsou uchovávány i samostatné listy praporů bez žerdi a naopak žerdě jako nedílná součást bývalého praporu. Při pozorném čtení Vexilologického názvosloví by dr. Vl. Baar zjistil, že to, co navrhuje nazývat "vlajka", se zcela přirozeně nazývá "list praporu" nebo "list vlajky". Kdyby neposuzoval různý vexilologický materiál jen podle vyobrazení (fotografií a ilustrací), ale podle reálných hmotných artefaktů, tedy originálního materiálu, který je primární, musel by vědět, že vlajka má vyztužený žerďový okraj, úvazy nebo karabinky, zatímco prapor má většinou rukáv, do kterého se žerď zasunuje a přibíjí speciálními hřeby. Přichycení praporu k žerdím mohou být i jiná, ale základem je vždy kombinace se žerdí. To, že z bezpečnostních důvodů se fanouškům sportovního klubu zakáže používat žerdě ke klubovým praporům, nás přece nepřiměje ke změně termínů používaných po staletí. Konec konců není podstatné, čím fandové mávají, protože jim jde výlučně o propagaci klubových barev a je jim venkoncem jedno, zda drží v ruce žerď, vlajku, prapor nebo jen šálu, tím spíše, že tyto symboly mají většinou společné jen barvy a nelze systemizovat něco, co samo systém postrádá.

Úvahy dr. Vl. Baara vycházejí též z listování v jazykových slovnících a obecných encyklopediích, kde se každý může přesvědčit o velice volném synonymním výkladu vexilologických termínů. Místo aby dr. Vl. Baar ocenil snahu o využití poměrně dobré jazykové zásoby českého jazyka k typologickému rozlišení vexilologického materiálu v našem názvosloví, obrací se o pomoc k názvosloví anglickému, což není právě metodicky nejšťastnější. Navíc je opět zná jen povrchně, protože nemá pravdu,

že by angličtina používala termín "flag" jak pro vlajky, tak pro prapory. Nahlédnutím do Carrovy práce "Flags of the World" (London, Warne 1961) by v kapitole VII. zjistil notoricky známou skutečnost, že Britové pro vojenské prapory používají termínu "colours" [x]. Při metodicky přesnějším porovnání nám bližšího názvosloví německého i laik zjistí existenci termínů "Flagge" a "Fahne" a to již po několik staletí. Definice vlajky a praporu v německy hovořící oblasti uvádí např. H. Horstmann (Muttersprache, 44, 1929, sl. 120) a dr. O. Neubecker v knize Fahnen und Flaggen (Leipzig, Staackmann 1939) a odpovídá i našemu chápání. V. Junge píše v Kleeblatt-Vereinsmitteilungen (č. 3/1988, s. 15) i o zaměňování termínu "Fahne" a "Flagge" v Německu, ke kterému zřejmě dochází obdobně jako u nás. V Rakousko-Uhersku se však jednoznačně odlišovaly vojenské prapory (Fahnen) od vlajek (Flaggen) používaných na vojenských plavidlech.

Také směšování funkce vexiloidu, vlajky a praporu jako totožného symbolu je naprosto nevědecké. Vexilologie jako jedna z disciplín pomocných věd historických má za úkol zkoumat vexilologické objekty z hlediska jejich funkce a druhů, přesně je popisovat a třídit a na základě zjištěných a ověřených skutečností je řadit do objektivního zákonitého systému daného příslušnou historickou dobou. Dr. Vl. Baar postupuje přesně opačně: neguje objektivně existující skutečnosti, nerespektuje historické a typologické souvislosti a vytváří si subjektivní pojmy s novým obsahem, které zdůvodňuje nedůsledností terminologie studentů, novinářů, reportérů či spisovatelů, kterým nejde při vyjadřování o přesné odborné označení předmětů, ale o barvité, emocionální a neotřelé líčení.

Dr. Vl. Baar bohužel také neví, že již v předmnichovské republice existovaly prapory pěších pluků, menší praporce hraničářských praporů, vyztužené standarty pluků dělostřeleckých a korouhve jezdeckých pluků, které navíc typologicky navazovaly vědomě dokonce na husitské předlohy. Název "bojové zástavy" nepronikl do češtiny nijak náhodně, ale byl zaveden rozkazem ministra národní obrany č. 3 z 28. 4. 1952 jako jednotný název pro typologicky ujednocené vojenské prapory předávané útvarům ČSLA. Přitom opět nedílnou součástí bojové zástavy je i žerď a další součásti.

Obdobně z neznalosti vytváří dr. Vl. Baar uměle problém vlajkové signální soustavy a neví, jak se vlastně používá. Signalisté na lodích signalizují dvěma praporky speciální semaforovou abecedu, tedy jednotlivými polohami praporků, zatímco vlajkovou signální soustavu tvoří soubor malých vlajek, ke každému písmenu i číslici odpovídá jedna vlajka (případně plamen nebo plamenec), a ty jsou v různých sestavách vytahovány na signální stožár podle předem stanoveného kódu, navíc různého pro různá válečná loďstva a jednotného pro plavidla obchodní.

Stejně zaráží tvrzení dr. Vl. Baara, že vexiloidy jsou předchůdci vlajek, které neznáme! Každý jen trochu o historii se zajímající vexilolog a nejen ten ví o orlech římských legií, polních znameních římských manipulů nebo Galů, o dracích sta-

[x] Nicméně pomocí obecného termínu "flag" (viz Dictionary of Flag Terminology. London 1969) je v angličtině definován vojenský prapor čili "colours" (pozn. red.).

rých Germánů, nemluvě o biblických symbolech židovských kmenů. A opět nemá pravdu, když tvrdí, že všechny vexilologické symboly od vexiloidů přes prapory až k vlajkám mají vlastně stejnou symboliku, z čehož vyvozuje, že by se měly stejně nazývat. Stačí jen podotknout, že zatímco prapory či bojové zástavy jsou vždy unikátní exempláře vztahující se k určitému vojenskému útvaru, jehož vojáci na něj přísahají, tak vlajka či státní prapor jsou vyráběny v libovolném počtu, velikosti, ale vlajka v přesně stanoveném poměru, zatímco prapor nikoliv. Charakter a použití vlajek jako symbolů je mnohem širší, vždyť reprezentují státy, národy, politická či jiná seskupení, některé z nich požívají zákonné ochrany. Vlajky se však především liší svou funkcí, stačí upozornit na signální vlajky, služební, hodnostní, státní či sportovní. Funkce vexiloidů byla spíše vojensko-organizační a zřejmě měla mnohem větší mystický náboj.

Současné české vexilologické názvosloví, aplikované systémově i na Slovensku, vychází nejen ze způsobu upevňování vexilologického materiálu, který je ovšem velice důležitý, protože podmiňuje funkci a použití vexilologických objektů (možný obecný termín pro vexilologický materiál), ale i z tvaru listů, z historických názvů a možností češtiny vyjádřit přesně a logicky různé pojmy stejného druhu.

Je ovšem nedostatkem, že nemáme doposud souhrnný jednoslovný obecný název pro veškerý vexilologický materiál od vlajek, praporů, praporců, standart přes korouhve atd. až k vexiloidům. Právě proto používáme slovního spojení "vexilologický materiál", protože jen tak mimochodem existují také bandalíry, na kterých praporečníci nosí prapory, které se dnes nazývají u bojových zástav "pásnice", zachované hroty praporů bez žerdí i textilu, hřeby se jménem kmotry praporu nebo praporce či standarty papírové.

Vexilologická problematika je prostě širší a složitější a nelze si ji zjednodušovat. Pokud se někomu, jako např. dr. Vl. Baarovi, některý termín nelíbí, má na to jistě právo. Nemůže však měnit historicky vzniklé a objektivně existující pojmy podložené zákony a předpisy navíc bez osvojení si základních faktů vexilologických i historických.

13. MEZINÁRODNÍ VEXILOLOGICKÝ KONGRES V AUSTRÁLII

V roce 1989 se mezinárodní vexilologický kongres poprvé konal na jižní polokouli. Hlavní město australského státu Victoria - Melbourne - hostilo od 24. do 29. září 37 vexilologů z 12 zemí, z toho 15 Australanů. Pro velkou vzdálenost z Evropy i Severní Ameriky byla účast slabší než v předchozích letech. Šestnáct vexilologů, mezi nimi i autor této zprávy, se dalo zaregistrovat jako "přidružení", poněvadž se nemohli osobně dostavit.

Dosud dostupné prameny dovolují pouze stručně nastínit aktivity kongresu, podat tedy spíše statistickou než analytickou zprávu.

Čtyři diskusní semináře se zabývaly teorií, komerčními záležitostmi, vexilologickými problémy a metodologií.

Přednášky, jichž bylo sedmnáct, lze rozdělit do čtyř skupin. Historii se věnovaly příspěvky o vexiloidech z doby dobývání Mexika (Teodoro Amerlinck), o panafrických barvách a úloze, kterou při jejich vývoji sehrál Marcus Garvey (William G. Crampton), o 5000 let starých perských vojenských zástavách (Whitney Smith), o vlajkách z bitvy slavné flotily z června 1794 (Barbara Tomlinsonová), o andských vlajkách z let 1817 až 1820 (Gustavo Tracchia) a o vlajkách na 200 let starém malovaném táčku (Casimir de Rham).

K vexilologické praxi se vyslovily přednášky o výtvarném přístupu ke kresbě australské vlajky (Antony C. Burton) a o praktických aspektech kresby, výroby a vyvěšování vlajek (Bruce E. Nicolls).

Další skupinu příspěvků tvořila pojednání o australských (John C. Vaughan), indických (Carlos Fernández-Espeso) a izraelských vlajkách (John T. Hall), o přístavních vlajkách na příkladu kanadských a australských (Kevin Harrington), o politických vlajkách a emblémech ve Skotsku (Norman H. Logan), o červené a modré jako výrazu australské vlajkové schizofrenie (Steven Duke) a konečně o vexilologii prostého člověka, sbírajícího vlajkové nálepky z čajových, čokoládových a tabákových obalů (Donald T. Healy).

Příspěvkem k teorii vexilologie byla přednáška o potřebě osvobodit vexilologickou terminologii od heraldické (Jiří Tenora), kterou pro autorovu nepřítomnost v Austrálii přečetl W. Crampton.

Zvláštností kongresu bylo, že se po dva dny konal mimo Melbourne. Účastníci zajeli do památných míst Ballaratu a Echuky, kde kromě exkurzí pokračovaly i přednášky.

Na kongresu byla představena nejnovější vexilologická kniha: Vexillology - A 25th Anniversary History and a Bibliography of Flag Literature (Vexilologie - historie k 25. výročí a bibliografie literatury o vlajkách a praporech). Jejími autory jsou Ralph a Charles Bartlettovi.

Tradičně se konalo i zasedání FIAV, které znovu zvolilo Hugha Boudina z Belgie za prezidenta této vrcholné vexilologické organizace. Ve funkci tajemníka FIAV pro kongresy nahradil W. Cramptona Ralph Bartlett z Austrálie. Organizací příštího mezinárodního kongresu byla pověřena Katalánská vexilologická společnost. Kongres se má konat v Barceloně v roce 1991. Po šesti letech to opět bude pro Evropany příležitost účastnit se hojnější měrou.

Ing. Jiří Tenora

NOVÉ VLAJKY

ARMÉNIE

Po republikách sovětského Pobaltí se historický symbol státnosti neruského národa znovu objevil v Zakavkazsku. Dne 26. května 1989 přijal Nejvyšší sovět Arménské SSR usnesení o vyhlášení Dne arménské nezávislosti na 28. května na paměť vyhlášení nezávislosti země v r. 1918. Při této příležitosti byla poprvé po 68 letech oficiálně vyvěšována červenomodrooranžová vlajka nezávislé Arménie z let 1918 - 1921.

-jm-

SÚDÁN

Ve vexilologickém světě kolují zprávy, že se Súdán vrátil nebo hodlá vrátit k vlajce z 1. ledna 1956, tj. ke třem pruhům, modrému, žlutému a zelenému. Podle informace velvyslanectví Súdánu v Berlíně se dá stav věcí shrnout takto: Změna nebyla dosud provedena, na budově velvyslanectví stále vlaje vlajka z 20. května 1970, červenobíločerné pruhy se zeleným trojúhelníkem u žerdi. Protože je však tato vlajka spojena též s Nimajrího diktaturou, požaduje lid návrat k vlajce, která vlála při vyhlášení nezávislosti. Určitou překážku představuje velká podoba s vlajkou Gabunu. Ke zdůraznění rozdílu se navrhuje umístit na středním pruhu dvě hvězdy. Jedna hvězda by symbolizovala říjnovou revoluci z roku 1964, druhá hvězda pak rok 1985, rok odstranění diktatury a znovuzavedení parlamentární demokracie. Barva hvězd není dosud známa. jt

VEXILOLOGICKÁ LITERATURA

Benő Rátóti: Ország, címer, zászló. Budapest - Debrecen, F. Móra 1989. 144 s. Cena 78 forintů.

Jde vlastně o zeměpisně statistickou příručku samostatných států světa, kde vlajky a znaky jsou jen ilustracemi statistických textů. Na každé stránce jsou uvedeny dvě země, každému kontinentu předchází politická mapa a zeměpisný úvod. Na závěr jsou umístěny tabulky měst, zemí, národů a náboženství, vexilologické ani heraldické informace připojeny nejsou. Mezi samostatnými státy je uvedena Západní Sahara a Namibie. Třebaže kniha byla redakčně uzavřena v září 1988, nejsou zde dosud nové vlajky Lesotha, Afghánistánu, Komor ani Etiopie, stejně jako nové nebo upravené znaky Afghánistánu, Bhútánu, Kataru, Malajsie, Ománu, Etiopie, Guineje, Mali, Kamerunu ani Súdánu. Kresby jsou malé, někdy ne zřetelné a všechny vlajky až na švýcarskou a nepálskou mají poměr stran 1 : 2 (i Vatikán). Některé barvy nevyšly v tisku dobře. Jinak však v obsahu není příliš chyb. lm

Luc Doublet: L'aventure des drapeaux. Paris, Le Cherche Midi éditeur 1987. 190 s. Cena 90 franc. franků.

Tato kniha vyšla ve Francii sice v prosinci 1987, do klubovní knihovny jsme ji ale získali teprve nedávno. V její první části se autor zabývá historií vlajek a praporů, zvláštní pozornost přitom věnuje bílému, rudému a černému praporu i francouzským vlajkám. V další části nejprve pojednává o vlajkách mezinárodních organizací (Červený kříž a půlměsíc, Evropská rada, OSN, Olympijské hry) a poté o státních vlajkách. Každému z vybraných 26 států je věnováno od čtyř (Pobřeží slonoviny) do 72 řádků (Německo), pro Československo žel místo nezbylo. Nejpřínosnější je poslední kapitola nazvaná Vlajky a lidé. Hovoří se v ní o roli vlajek v běžném životě a publikují názory mladých Francouzů na vlajky. Na závěr je zařazen terminologický slovníček. Kniha je bohatě vybavena kvalitními barevnými fotogra-

fiemi, texty však nejsou zcela spolehlivé. Najdeme zde např. tvrzení, že ve znaku NDR je srp (s. 98.), že název dánské vlajky zní Dannegrog (s. 107.), že dodnes platná brazilská vlajka byla přijata v r. 1822 (s. 101.) aj.

abr

K NOVÝM STÁTNÍM SYMBOLŮM ČSSR

V souvislosti s přípravou nové ústavy československé federace i ústav obou národních republik hovoří se ve stále větší míře také o chystaných změnách státních a národních symbolů. Tyto hlasy zazněly také na výroční členské schůzi našeho klubu v lednu letošního roku. Diskutující se shodli v tom, že by náš klub jako nejpovolanější a odborně nejerudovanější měl vyvinout iniciativu a nabídnout komisi pro přípravu ústavy, v jejíž čelo byl postaven ministr federální vlády dr. Marián Čalfa, odbornou spolupráci v oblasti převzetí dosavadních či tvorby nových federálních i republikových symbolů, především vlajek a znaků. Na základě tohoto zmocnění napsal jménem klubu jeho předseda doc. L. Mucha dopis ministru Čalfovi, v němž nabídl komisi spolupráci při přípravě těch článků nové ústavy, které se týkají státních a národních symbolů. V měsíci srpnu došla na adresu klubu odpověď dr. M. Čalfy, ve které pisatel děkuje klubu za nabídnutou spolupráci a sděluje, že v této fázi prací na nové ústavě se zatím neuvažuje o změnách či tvorbě nových státních symbolů. V závěru dopisu dr. M. Čalfa přislíbil, že vznikne-li v dalším období potřeba vrátit se k problematice symbolů, bude nabídky našeho klubu ke spolupráci využito.

-pp-

VLAJKOVÁ SÉRIE ZNÁMEK OSN

Tato zajímavá série vycházela v letech 1980 až 1989 a byla 22. září 1989 uzavřena desátou emisí. Ročně byly vydávány čtyři tiskové listy vždy se 4 čtyřbloky známek v hodnotě 25 centů. Každý rok tedy vyšlo 16 známek, což za 10 let představuje 159 známek s vlajkami jednotlivých členských států Spojených národů. Poslední, 160. známka zobrazuje vlajku OSN. V poslední emisi je také vlajka kambodžská, která ovšem patří Demokratické Kambodži. Ve filatelistickém světě je tato série velmi oblíbena a finančně dobře hodnocena.

lm

VEXILOLOGIE - zpravodaj Vexilologického klubu při Obvodním kulturním domě v Praze 3, Kalininova 53, 130 00 Praha 3. Vychází neperiodicky a je určen p o u z e členům klubu. Toto číslo připravil ing. Aleš Brožek za spolupráce ing. Jaroslava Martykána, doc. dr. Ludvíka Muchy, CSc., a dr. Zbyška Svobody. Výtvarně spolupracoval ing. Michael Kroupa, CSc.

Prosinec 1989

č. 76

TZ 56